

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2007 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 30 юни 2007 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 6984.2 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на м. юни 2006 г.) те са нараснали с 1007.2 млн. лв., или с 16.85%, което е с 1.99 процентни пункта повече от прираста им, отчетен спрямо същия период на 2006 г.

Динамиката на парите в обращение през последните няколко години има ясно изразена сезонна и месечна цикличност. В началото на второто тримесечие на 2007 г.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6. X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

динамиката на парите в обращение отбелязва тенденция към нарастване след намалението през първите три месеца на годината както по отношение на стойността, така и на броя на банкнотите и разменните монети в обращение. Спрямо края на предходното тримесечие те се увеличават с 548.3 млн. лв., или с 8.52%, което е с 0.42 процентни пункта повече от нарастването им, отчетено за същия период на 2006 г.

Месечният цикъл на динамиката на парите в обращение и през второто тримесечие на 2007 г. се характеризира с типична повтаряемост – намаляване на парите в обращение в началото и края на съответния месец, а в средата – повишаване, дължащо се главно на изплащането на пенсии и заплати.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2006	31.III.2007	30.VI.2007	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	(к.3-к.1)/к.1	(к.3-к.2)/к.2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо в т.ч.	5977.0	6435.9	6,984.2	16.85%	8.52%
<i>Банкноти</i>	5878.8	6328.0	6,870.4	16.87%	8.57%
<i>Разменни монети</i>	95.1	104.4	110.0	15.66%	5.31%
<i>Възпоменателни монети</i>	3.1	3.5	3.8	23.27%	10.84%

В края на м. юни 2007 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.38%. През второто тримесечие той е нараснал с 0.05 процентни пункта в сравнение с края на първото тримесечие, а за едногодишен период – с 0.01 процентен пункт.

Към 30 юни 2007 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.57%. През второто тримесечие той е намалял с 0.05 процентни пункта, а за едногодишен период се е увеличил с 0.01 процентен пункт.

Възпоменателните монети запазват относително постоянен дял от 0.05% през целия едногодишен период.

В изпълнение на монетната си програма за 2007 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през второто тримесечие на 2007 г. Българската народна банка пусна в обращение следните възпоменателни монети:

- сребърна възпоменателна монета „Българската планина“ от серията „Национални паркове и резервати“ с номинална стойност 10 лева, емисия 2007 г. и с тираж от 6 хил бр.;

- златна възпоменателна монети „Св. Георги Победоносец“ от серията „Българска иконография“ с номинална стойност 20 лева, емисия 2007 г. и с тираж от 8 хил бр.;

- златна възпоменателна монети „Св. Георги Победоносец“ от серията „Българска иконография“ с номинална стойност 100 лева, емисия 2007 г. и с тираж от 1.5 хил. бр.

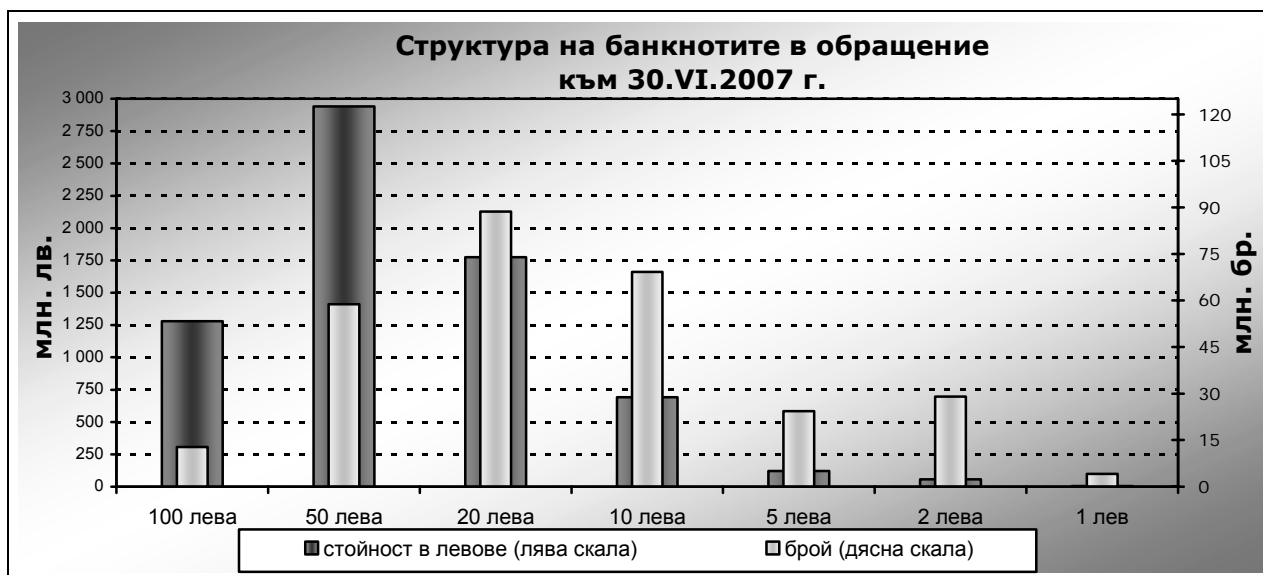
Средната банкнота в обращение в края м. юни 2007 г. е 23.94 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е намаляла с 0.03 лв., а за едногодишен период е нараснала с 0.99 лв. Средната монета в обращение е 0.14 лв. и се е увеличила с 0.01 лв. спрямо края на първото тримесечие на 2007 г. В сравнение с края на юни 2006 г. стойността на средната разменна монета в обращение остава без промяна.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 юни 2007 г. броят на банкнотите в обращение достигна 286.9 млн. бр., което е с 8.68% повече в сравнение с края на м. март. По стойност прирастът им е 8.57%, като в края на м. юни общата стойност на банкнотите в обращение достига 6870.4 млн. лв. Нарастване спрямо края на първото тримесечие на 2007 г е отчетено за всички купюри. То е в границите от 5.05% за банкнотите от 50 лева до 13.49% за тези от 100 лева.

За едногодишен период (спрямо края на м. юни 2006 г.) броят на банкнотите в обращение нарасна с 30.7 млн. бр., или с 11.99%, което е с 1.23 процентни пункта по-малко от увеличението им през същия период на предходната година. Стойността на банкнотите в обращение е с 991.6 млн. лв., или с 16.87% по-голяма от отчетената спрямо края на м. юни 2006 г. По-слабото нарастване на техния брой в сравнение със стойността им за едногодишен период се дължи на по-бързия темп, с който през последните 12 месеца се увеличаваше броят на купюрите от 100 лева в паричното обращение.

Общата тенденция в купюрния строеж на банкнотите в обращение с по-бърз темп да нараства дялът на по-високите купюри е характерна в най-голяма степен за банкнотата от 100 лв. Дялът на тази банкнота в общия брой на банкнотите в обращение към края на второто тримесечие е 4.46% и е с 0.19 процентни пункта по-голям от този в края на първото тримесечие, като за период от една година той се е увеличил с 1.31 процентни пункта.

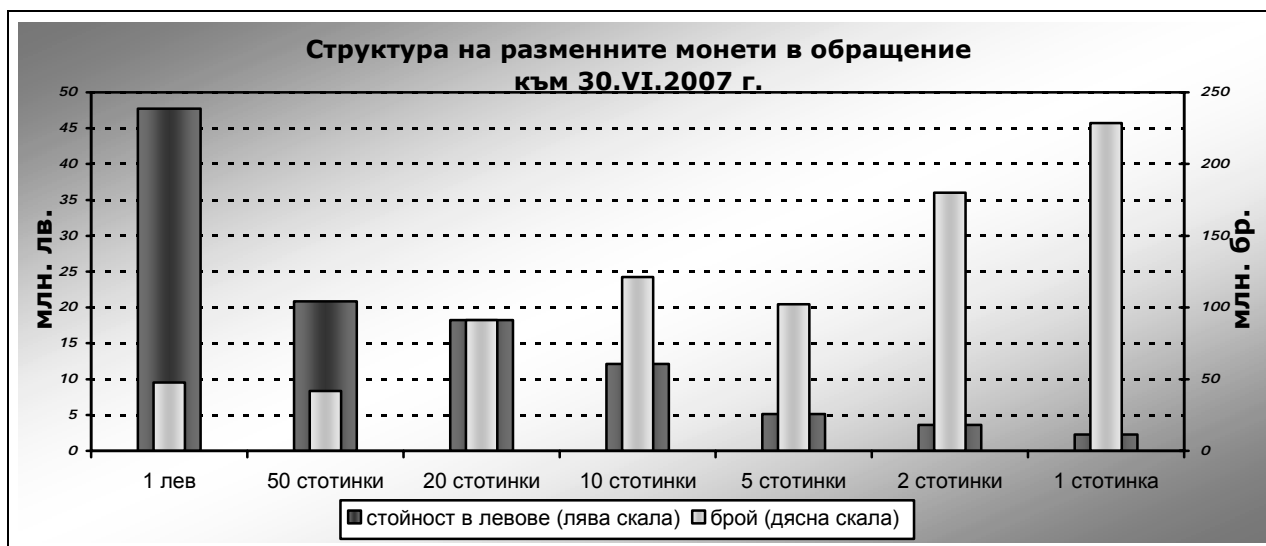

Най-голям дял в купюрния строеж на броя на банкнотите в обращение към края на м. юни 2007 г. продължават да имат купюрите от 20 лв. и 10 лв. с дялове съответно от 30.91% и 24.11%. С най-малък дял са купюрите от 5 лева (8.45%) и 1 лев (1.45%).

Делът на броя купюри съответно от 2, 5 и 50 лева в края на м. юни 2007 г. намаля в сравнение с края първото тримесечие съответно с 0.22, 0.07 и 0.71 процентни пункта, а на тези от 10 и 20 лева нарасна с 0.38 и 0.57 процентни пункта.

Броят на разменните монети в обращение към края на м. юни 2007 г. нарасна в сравнение с края предходното тримесечие с 32.9 млн. бр., или с 4.21% и достигна 812.95 млн. бр. За едногодишен период увеличението е със 120.8 млн. бр. (17.45%). През второто тримесечие на 2007 г. стойностния размер на разменните монети в обращение е нараснал с 5.5 млн. лв. (5.31%), а за едногодишен период – с 14.9 млн. лв. (15.66%).

При броя на монетите с различна номинална стойност се запазва тенденцията с по-бърз темп да нарастват тези от 1 и 2 стотинки в общия брой на монетите в обращение. С 0.51 процентни пункта е по-голям делът на монетата от 1 стотинка в края на юни 2007 г. в сравнение с края юни 2006 г. За същия период делът на монетата от 2 стотинки се е увеличил с 0.37 процентни пункта. За едногодишен период дяловете на монетите от 5 и 10 стотинки и от 1 лев са намалели съответно с 0.22, 0.60 и 0.17 процентни пункта, а на монетите от 10 стотинки се е увеличил с 0.12 процентни пункта. Делът на монетите от 50 стотинки в края на юни 2007 г. е 5.14% и не се променя в едногодишен период.

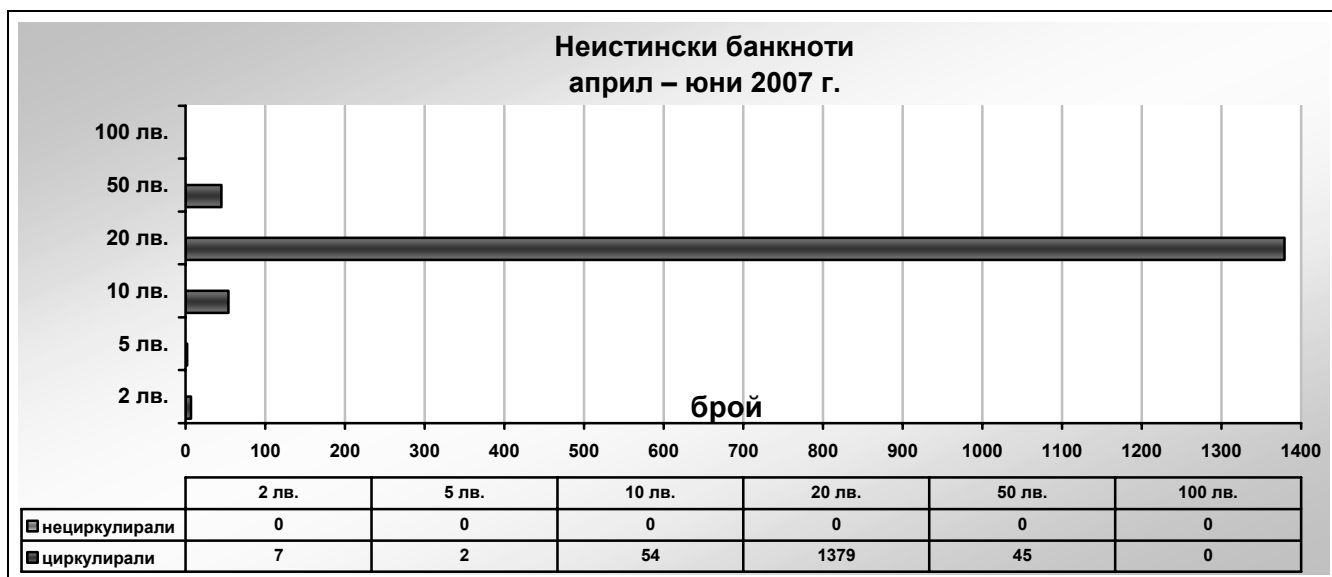

Промените в структурата на броя на монетите в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 30 юни 2007 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е тази от 1 стотинка (28.13%), а с най-малък дял – тази от 50 стотинки (5.14%).

Увеличение на дела спрямо края на първото тримесечие се отчита за монетите от 1, 20 и 50 стотинки и 1 лев – съответно с 0.03, 0.11, 0.10 и 0.09 процентни пункта. Делът на монетите от 2, 5 и 10 стотинки намалява спрямо края на първото тримесечие на 2007 г. съответно с 0.12, 0.09 и 0.10 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2007 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани, преди да бъдат ползвани в паричното обращение, общо 1487 бр. неистински български банкноти. В сравнение с първото тримесечие на 2007 г. общият брой на регистрираните и задържани неистински български банкноти е намалял с 1180 бр., или с 44.24%. От общия брой на задържаните през второто тримесечие неистински български банкноти най-голям е делът на купюрите от 20 лева (92.73%), следван от неистинските банкноти от 10 лева с дял от 3.63%, а делът на 50-левовите банкноти е 3.03%. Неистинските купюри от 2, 5 и 100 лева през второто тримесечие са общо 9 на брой с дял от 0.61% от всички задържани през второто тримесечие.

През второто тримесечие на 2007 г. са регистрирани и задържани 644 бр. неистински български разменни монети, от които 638 бр. са от 50 стотинки, а останалите 6 бр. са от 1 лев.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2007 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 481 бр. евро, 95 бр. щатски долари и 186 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

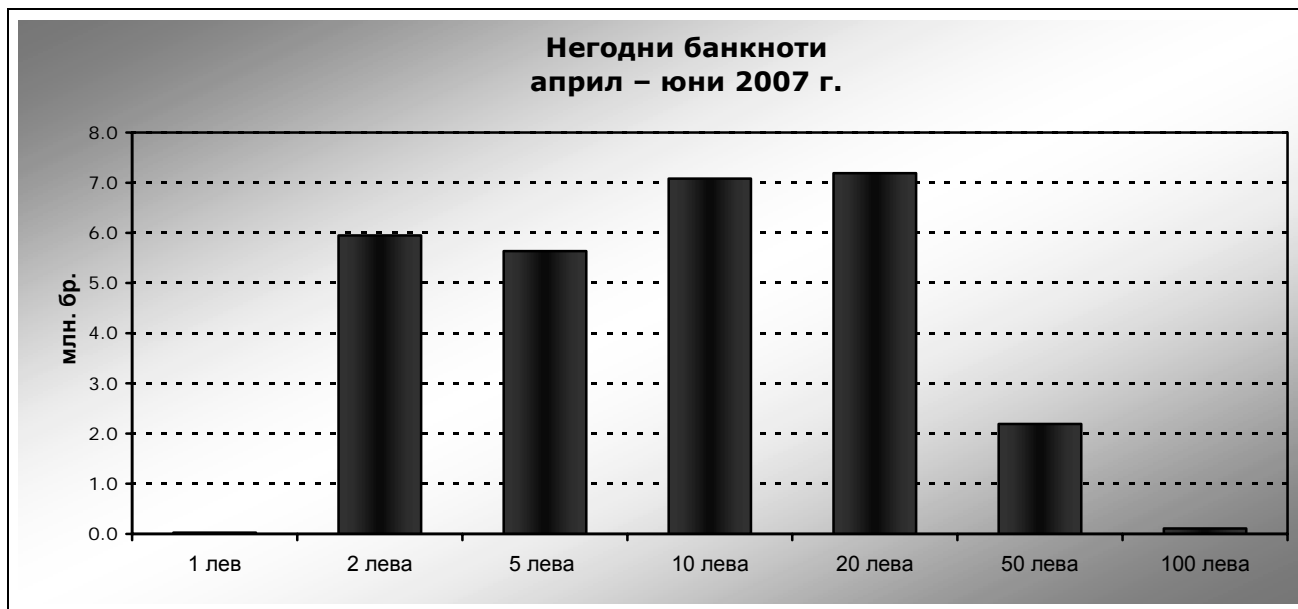
III. Негодни банкноти и разменни монети²

Общият брой на банкнотите, отделени като негодни през второто тримесечие на 2007 г., е 28.2 млн. бр. В сравнение с първото тримесечие на тази година те са по-малко с 13.7 млн. бр. (32.65%).

Въпреки намалението в сравнение с първото тримесечие на броя на отделените негодни банкноти, тяхното ниво се запазва високо. Това се дължи както на ефекта от прилагането на изискванията на Наредба № 18 на БНБ за контрол върху качеството на банкнотите и монетите в наличнопаричното обращение, така и на нарасналата вследствие на това обем и честота на банкнотите, предоставени от търговските банки на БНБ за проверка. От обработените и проверени за истинност и годност през второто тримесечие в

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

БНБ банкноти с цел поддържане качеството на наличнопаричното обращение най-голям дял в общия брой отделени негодни банкноти имат купюрите от 10, 20 и 50 лева.. Съвкупният дял на тези три купюри в общия брой на отделените през второто тримесечие на 2007 г. негодни банкноти е 80%.

При отделните купюри процентът на отделените негодни от общо обработените в БНБ от съответната купюра за едногодишен период продължава да е най-голям при 2 лева и 5 лева. В края на второто тримесечие тези дялове са съответно 64.01% и 36.96% и са резултат от големия брой вторични обороти, които тези две купюри извършват в паричното обращение поради по-честата им употреба при разплащанията на дребно. Това от своя страна води до по-бързото им износване и до необходимостта от подмяна.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2007 г. като негодни са отделени 113.0 хил. бр. Те са с 1.0 хил. бр., или с 0.89% по-малко в сравнение с отделените като негодни през първото тримесечие на 2007 г.

**Негодни разменни монети
април - юни 2007 г.**

